

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ବାଜସନେୟୀ କାଣ୍ବ ସଂହିତା

(शुक्ल यजुर्वेद - वाजसनेयी काण्व संहिता)

(Shukla Yajurveda - Vaajasaneyi Kaanva Samhitaa)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦନା

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଜିଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିଷଦ,
ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା

klpandajsg@gmail.com

ଶ୍ରୀ ସେଷଦେବ ଦାଶ

ପୋତାମାରି ଗଡ଼, ସାନଖେମୁଣ୍ଡି,
ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡ଼ିଶା

sesanirbhaya@gmail.com

ବିଂଶି ଅଧ୍ୟାୟ

॥ ଅଥ ବିଂଶୋଧ୍ୟାୟଃ ॥

ବାଜସ୍ୟ ନୁ ପ୍ରସବେ ମାତରଂ ମହୀମଦିତିଂ ନାମ ବତସା କରାମହେ ।
ୟସ୍ୟାମିଦଂ ବିଶ୍ଵଂ ଭୁବନମାବିବେଶ ତସ୍ୟାଂ ନୋ ଦେବଃ ସବିତା ଧର୍ମ ସାବିଷକ୍ ॥୧॥ ୧

ବିଶ୍ଵେ ଅଦ୍ୟ ମରୁତୋ ବିଶ୍ଵ ଉତୀ ବିଶ୍ଵେ ଭବନ୍ତୁଗ୍ନୟଃ ସମିଦ୍ଧାଃ ।
ବିଶ୍ଵେ ନୋ ଦେବା ଅବସାଗମନ୍ତୁ ବିଶ୍ଵମସୁ ଦ୍ରବିଣଂ ବାଜୋ ଅସ୍ତେ ॥୨॥ ୨

ବାଜୋ ନଃ ସପ୍ତ ପ୍ରଦିଶଶ୍ଚତସ୍ରୋ ବା ପରାବତଃ ।
ବାଜୋ ନୋ ବିଶ୍ଵୈର୍ଦେବୈର୍ଧନସାତା ଇହାବତୁ ॥୩॥ ୩

ବାଜୋ ନୋ ଅଦ୍ୟ ପ୍ରସୁବାତି ଦାନଂ ବାଜୋ ଦେବୀଂ ଋତୁଭିଃ କଳ୍ପୟାତି ।
ବାଜୋ ହି ମା ସର୍ବବୀରଂ ଚକାର ସର୍ବା ଆଶା ବାଜପତିର୍ଭବେୟମ୍ ॥୪॥ ୪ (୧୧୩୧)

ବଜଃ ପୁରସ୍ତାଦୁତ ମଧ୍ୟତୋ ନୋ ବାଜୋ ଦେବାନ୍ ହବିଷା ବଧୟାତି ।
ବାଜୋ ହି ମା ସର୍ବବୀରଂ ଚକାର ବିଶ୍ଵା ଆଶା ବାଜପତିର୍ଭବେୟମ୍ ॥୫॥ ୫

ସଂ ମା ସୃଜାମି ପୟସା ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସଂ ମା ସୃଜାମ୍ୟଦ୍-ଭିରୋଷଧୀଭିଃ ।
ସୋଽହଂ ବାଜଂ ସନେୟମଗ୍ନେ ॥୬॥ ୬

ପୟଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ପୟ ଓଷଧୀଷୁ ପୟୋ ଦିବ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷେ ପୟୋଧାଃ ।
ପୟସ୍ବତୀଃ ପ୍ରଦିଶଃ ସନ୍ତ ମହ୍ୟମ୍ ।
ଦେବସ୍ୟ ତ୍ବା ସବିତୁଃ ପ୍ରସବେଶ୍ଚିନୋର୍ବାହୁଭ୍ୟାଂ ପୁଷ୍ଟୋ ହସ୍ତାଭ୍ୟାମ୍ ।
ସରସ୍ବତୈଽ ବାତୋ ଯନ୍ତୁର୍ଯନ୍ତେଶାଗ୍ନେଃ ସାମ୍ରାଜ୍ୟେନାଭିଷିଞ୍ଚାମି ॥୭॥ (୧) ୭

ଋତାଷାଳୁତଧାମାଗ୍ନିର୍ଗନ୍ଧର୍ବଃ । ତସ୍ୟୌଷଧୟୋଽୟରସୋ ମୁଦୋ ନାମ ।
ସ ନ ଇଦଂ ବ୍ରହ୍ମ କ୍ଷତ୍ରଂ ପାତୁ ତସ୍ମୈ ସ୍ବାହା ବାଚ୍ ତାଭ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୮॥ ୮

ସଂହିତୋ ବିଶ୍ୱସାମା ସୁର୍ଯ୍ୟୋ ଗନ୍ଧର୍ବଃ । ତସ୍ୟ ମରୀଚୟୋଽପ୍ସରସ ଆୟୁବୋ ନାମ ।
ସ ନ ଇଦଂ ବ୍ରହ୍ମ କ୍ଷତ୍ରଂ ପାତୁ ତସ୍ମୈ ସ୍ୱାହା ବାଟ୍ ତାଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୨॥ ୯

ସୁଷୁମ୍ନଃ ସୁର୍ଯ୍ୟରଶ୍ମିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା ଗନ୍ଧର୍ବଃ । ତସ୍ୟ ନକ୍ଷତ୍ରାଣ୍ୟପ୍ସରସୋ ଭେକୁରୟୋ ନାମ ।
ସ ନ ଇଦଂ ବ୍ରହ୍ମ କ୍ଷତ୍ରଂ ପାତୁ ତସ୍ମୈ ସ୍ୱାହା ବାଟ୍ ତାଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୩॥ ୧୦

ଈଷିରୋ ବିଶ୍ୱବ୍ୟତା ବାତୋ ଗନ୍ଧର୍ବଃ । ତସ୍ୟାପୋ ଅପ୍ସରସ ଉର୍ଜୋ ନାମ ।
ସ ନ ଇଦଂ ବ୍ରହ୍ମ କ୍ଷତ୍ରଂ ପାତୁ ତସ୍ମୈ ସ୍ୱାହା ବାଟ୍ ତାଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୪॥ ୧୧

ଭୃତ୍ୟଃ ସୁପର୍ଯ୍ୟୋ ଯଜ୍ଞୋ ଗନ୍ଧର୍ବଃ । ତସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣା ଅପ୍ସରସସ୍ତ୍ରୀବା ନାମ ।
ସ ନ ଇଦଂ ବ୍ରହ୍ମ କ୍ଷତ୍ରଂ ପାତୁ ତସ୍ମୈ ସ୍ୱାହା ବାଟ୍ ତାଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୫॥ ୧୨

ପ୍ରଜାପତିର୍ବିଶ୍ୱକର୍ମା ମନୋ ଗନ୍ଧର୍ବଃ । ତସ୍ୟ ଋକ୍ଷାମାନ୍ୟପ୍ସରସ ଏଷ୍ଟୟୋ ନାମ ।
ସ ନ ଇଦଂ ବ୍ରହ୍ମ କ୍ଷତ୍ରଂ ପାତୁ ତସ୍ମୈ ସ୍ୱାହା ବାଟ୍ ତାଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୬॥ ୧୩

ସ ନୋ ଭୁବନସ୍ୟ ପତେ ପ୍ରଜାପତେ ଯସ୍ୟ ତ ଉପରି ଗୃହା ଯସ୍ୟ ବେହ ।
ଅସ୍ମୈ ବ୍ରହ୍ମଣୋଽସ୍ମୈ କ୍ଷତ୍ରାୟ ମହି ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞ ସ୍ୱାହା ॥୭॥ ୧୪

ସମୁଦ୍ରୋଽସି ନଭସ୍ୱାନାର୍ଦ୍ରଦାନୁଃ ଶମ୍ଭୂର୍ମୟୋଭୂରଭି ମା ବାହି ସ୍ୱାହା ।
ମାରୁତୋଽସି ମରୁତାଂ ଗଣଃ ଶମ୍ଭୂର୍ମୟୋଭୂରଭି ମା ବାହି ସ୍ୱାହା ।
ଅବସ୍ୟରସି ଦୁବସ୍ତାଞ୍ଜିମ୍ଭୂର୍ମୟୋଭୂରଭି ମା ବାହି ସ୍ୱାହା ॥୮॥ ୧୫

ୟାସ୍ତେ ଅଗ୍ନେ ସୁର୍ଯ୍ୟେ ରୁଚୋ ଦିବମାତନ୍ୟନ୍ତି ରଶ୍ମିଭିଃ ।
ତାଭିର୍ନୋ ଅଦ୍ୟ ସର୍ବାଭୀ ରୁଚେ ଜନାୟ ନସ୍ତୁଧି ॥୯॥ ୧୬

ୟା ବୋ ଦେବାଃ ସୁର୍ଯ୍ୟେ ରୁଚୋ ଗୋଷ୍ପଶ୍ୱେଷୁ ଯା ରୁଚଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ତାଭିଃ ସର୍ବାଭୀ ରୁଚଂ ନୋ ଧତ୍ତ ବୃହସ୍ପତେ ॥୧୦॥ ୧୭ (୧୧୪୪)

ରୁଚଂ ନୋ ଧେହି ବ୍ରାହ୍ମଣେଷୁ ରୁଚଂ ରାଜସ୍ବ ନୟି ।

ରୁଚଂ ବିଶେଷୁ ଶୂଦ୍ରେଷୁ ମୟି ଧେହି ରୁଚା ରୁଚନ୍ ॥୧୧॥ ୧୮

ତତ୍ତ୍ବା ଯାମି ବ୍ରହ୍ମଣା ବନ୍ଦମାନସ୍ତଦାଶାସ୍ତେ ଯଜମାନୋ ହବିର୍ଭିଃ ।

ଅହେଳମାନୋ ବରୁଣେହ ବୋଧ୍ୟୁରୁଶଂସ ମା ନ ଆୟୁଃ ପ୍ରମୋଷୀଃ ॥୧୨॥ ୧୯

ସ୍ବର୍ଣ୍ଣ ଘର୍ମଃ ସ୍ବାହା ସ୍ବର୍ଣ୍ଣାର୍କଃ ସ୍ବାହା ସ୍ବର୍ଣ୍ଣ ଶୁକ୍ରଃ ସ୍ବାହା ।

ସ୍ବର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ୟୋତିଃ ସ୍ବାହା ସ୍ବର୍ଣ୍ଣ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୧୩॥ (୨) ୨୦

ଅଗ୍ନିଂ ଯୁନଜ୍ଞି ଶବସା ଘୃତେନ ଦିବ୍ୟଂ ସୁପର୍ଣ୍ଣଂ ବୟସା ବୃହତ୍ତମ୍ ।

ତେନ ଗମେମ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୟ ବିଷ୍ଟପଂ ସ୍ତୋ ରୁହାଣା ଅଧି ନାକମୁତ୍ତମମ୍ ॥୧॥ ୨୧

ଇମୌ ତେ ପକ୍ଷା ଅଜରୌ ପତତ୍ରିଣୋ ଯାଭ୍ୟାଂ ରକ୍ଷାଂସ୍ୟପହଂସ୍ୟଗ୍ନେ ।

ତାଭ୍ୟାଂ ପତେମ ସୁକୃତାମୁ ଲୋକଂ ଯତ୍ର ଋଷୟୋ ଜଗୁଃ ପ୍ରଥମଜାଃ ପୁରାଣାଃ ॥୨॥ ୨୨

ଇନ୍ଦୁର୍ଦକ୍ଷଃ ଶ୍ୟେନ ଋତାବା ହିରଣ୍ୟପକ୍ଷଃ ଶକୁନୋ ଭୂରଶ୍ବୀଃ ।

ମହାହସପଲ୍ଲେ ଧ୍ରୁବ ଆ ନିଷତ୍ତୋ ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ମା ମା ହିଂସୀଃ ॥୩॥ ୨୩

ଦିବୋ ମୂର୍ଧାସି ପୃଥିବ୍ୟା ନାଭିରୂର୍ଗପାମୋଷଧୀନାମ୍ ।

ବିଶ୍ବାୟୁଃ ଶର୍ମ ସପ୍ରଥା ନମସ୍ତଥେ ॥୪॥ ୨୪

ବିଶ୍ବସ୍ୟ ମୂର୍ଧନ୍ନଧି ତିଷ୍ଠସି ଶ୍ରିତଃ ସମୁଦ୍ରେ ତେ ହୃଦୟମଘ୍ନାୟୁରପୋ ଦତ୍ତୋଦଧିଂ ଭିକ୍ତ ।

ଦିବସ୍ତର୍ଜନ୍ୟାଦନ୍ତରିକ୍ଷାତ୍-ପୃଥିବ୍ୟାସ୍ତତୋ ନୋ ବୃଷ୍ଟ୍ୟାବ ॥୫॥ ୨୫

ଇଷ୍ଟୋ ଯଜ୍ଞୋ ଭୃଗୁଭିରାଶୀର୍ଦା ବସୁଭିଃ ।

ତସ୍ୟ ନ ଇଷ୍ଟସ୍ୟ ପ୍ରୀତସ୍ୟ ଦ୍ରବିଣେହାଗମେଃ ॥୬॥ ୨୬

ଇଷ୍ଟୋ ଅଗ୍ନିରାହୁତଃ ପିପର୍ଭୁ ନ ଇଷ୍ଟଂ ହବିଃ ।

ସ୍ବଗେଦଂ ଦେବେଭ୍ୟୋ ନମଃ ॥୭॥ (୩) ୨୭

ଯଦାକୃତାସ୍ତମସୁସ୍ରୋତୁଦୋ ବା ମନସୋ ବା ସଂତୃତଂ ଚକ୍ଷୁଷୋ ବା ।
ତଦନୁ ପ୍ରେତ ସୁକୃତାମ୍ ଲୋକଂ ଯତ୍ର ଋଷୟୋ ଜଗୁଃ ପ୍ରଥମଜାଃ ପୁରାଣାଃ ॥୧॥ ୨୮

ଏତଃ ସଧସ୍ତ ପରି ତେ ଦଦାମି ଯମାବହାଳେବଧିଂ ଜାତବେଦାଃ ।
ଅନ୍ୟାଗନ୍ତା ଯଜ୍ଞପତିର୍ବୋ ଅତ୍ର ତଃ ସ୍ଥ ଜାନୀଥ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୨॥ ୨୯

ଏତଂ ଜାନୀଥ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ଦେବାଃ ସଧସ୍ତା ବିଦ ରୂପମସ୍ୟ ।
ଯଦାଗଜାପୃଥିଭିର୍ଦେବୟାନ୍ନୈରିଷ୍ଟାପୂର୍ତ୍ତେ କୃଣବାଧାବିରସ୍ତୈ ॥୩॥ ୩୦

ଉଦୁଧ୍ୟସ୍ତାଗ୍ନେ ପ୍ରତିଜାଗୃହି ତୁମିଷ୍ଟାପୂର୍ତ୍ତେ ସଂସୃଜେଥାମୟଂ ଚ ।
ଅସ୍ମିନ୍ନସଧସ୍ତେ ଅଧ୍ୟୁତ୍ତରସ୍ମିନ୍ନିଷ୍ଟେ ଦେବା ଯଜମାନାଶ୍ଚ ସୀଦତ ॥୪॥ ୩୧ (୧୧୫୮)

ୟେନ ବହସି ସହସ୍ରଂ ଯେନାଗ୍ନେ ସର୍ବବେଦସମ୍ ।
ତେନେମଂ ଯଜ୍ଞଂ ନୋ ନୟ ସ୍ୱର୍ଦେବେଷୁ ଗନ୍ତବେ ॥୫॥ ୩୨

ପ୍ରସ୍ତରେଣ ପରିଧିନା ସୁତା ବେଦ୍ୟା ଚ ବହିଷା ।
ରଚେମଂ ଯଜ୍ଞଂ ନୋ ନୟ ସ୍ୱର୍ଦେବେଷୁ ଗନ୍ତବେ ॥୬॥ ୩୩

ୟଦ୍ଭଂ ଯତ୍-ପରାଦାନଂ ଯତ୍-ପୂର୍ତ୍ତଂ ଯାଶ୍ଚ ଦକ୍ଷିଣାଃ ।
ତଦଗ୍ନିର୍ବୈଶ୍ୱକର୍ମଣଃ ସ୍ୱର୍ଦେବେଷୁ ନୋ ଦଧତ୍ ॥୭॥ ୩୪

ୟତ୍ର ଧାରା ଅନପେତା ମଧୋର୍ଯୁତସ୍ୟ ଚ ଯାଃ ।
ତଦଗ୍ନିର୍ବୈଶ୍ୱକର୍ମଣଃ ସ୍ୱର୍ଦେବେଷୁ ନୋ ଦଧତ୍ ॥୮॥ ୩୫

ୟେ ଅଗ୍ନୟଃ ପାଞ୍ଚିଜନ୍ୟା ଅସ୍ୟାଂ ପୃଥିବ୍ୟାମଧି ।
ତେଷାମସି ତୁମୁତମଃ ପ୍ର ନୋ ଜୀବାତବେ ସୁବ ॥୯॥ (୪) ୩୬

ବାର୍ତ୍ତହତ୍ୟାୟ ଶବସେ ପୃତନାଷାହ୍ୟାୟ ଚ । ଇନ୍ଦ୍ର ତ୍ୱାବର୍ତ୍ତୟାମସି ॥୧॥ ୩୭

ସହଦାନୁଂ ପୁରୁହୂତ ଶିୟନ୍ତମହସ୍ତମିନ୍ଦ୍ର ସଂପିଣକ୍ କୁଶାରୁମ୍ ।
ଅଭି ବୃତ୍ରଂ ବର୍ଧମାନଂ ପିୟାରୁମପାଦମିନ୍ଦ୍ର ତବସା ଜଘନ୍ତୁ ॥୨॥ ୩୮

ବି ନ ଇନ୍ଦ୍ର ମୃଧୋ ଜହି ନୀରା ଯୁକ ପୃତନ୍ୟତଃ ।
ୟୋ ଅସ୍ତ୍ରାଂନା ଅଭିଦାସତ୍ୟଧରଂ ଗମୟା ତମଃ ॥୩॥ ୩୯

ମୃଗୋ ନ ଭୀମଃ କୁତରୋ ଗିରିଷ୍ଠଃ ପରାବତ ଆଜଗନ୍ତା ପରସ୍ୟାଃ ।
ସୃକଂ ସଂଶାୟ ପବିମିନ୍ଦ୍ର ତିଗ୍ନଂ ବି ଶତ୍ରୁକ୍ତାଲିହ ବି ମୃଧୋ ନୁଦସ୍ତୁ ॥୪॥ ୪୦

ବୈଶ୍ଵାନରୋ ନ ଉତୟ ଆ ପ୍ର ଯାତୁ ପରାବତଃ । ଅଗ୍ନିର୍ନଃ ସୁଷୁତୀରୁପ ॥୫॥ ୪୧

ପୃଷ୍ଠୋ ଦିବି ପୃଷ୍ଠୋ ଅଗ୍ନିଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ପୃଷ୍ଠୋ ବିଶ୍ଵା ଓଷଧୀରା ବିବେଶ ।
ବୈଶ୍ଵାନରଃ ସହସା ପୃଷ୍ଠୋ ଅଗ୍ନିଃ ସ ନୋ ଦିବା ସ ରିଷୟାତୁ ନକ୍ତମ୍ ॥୬॥ ୪୨

ଅଶ୍ୟାମ ତଂ କାମମଗ୍ନେ ତବୋତୀ ଅଶ୍ୟାମ ରୟିଂ ରୟିବଃ ସୁବୀରମ୍ ।
ଅଶ୍ୟାମ ବାଜମଭି ବାଜୟନ୍ତୋଽଶ୍ୟାମ ଦ୍ୟୁମ୍ନମଜରାଜରଂ ତେ ॥୭॥ ୪୩

ବୟଂ ତେ ଅଦ୍ୟ ରରିମା ହି କାମମୁତାନହସ୍ତା ନମସୋପସଦ୍ୟ ।
ୟଜିଷ୍ଠେନ ମନସା ଯୁଷି ଦେବାନସ୍ତେଧତା ମନ୍ଥନା ବିପ୍ରୋ ଅଗ୍ନେ ॥୮॥ ୪୪

ଧାମଜଦଗ୍ନିରିନ୍ଦ୍ରୋ ବ୍ରହ୍ମା ଦେବୋ ବୃହସ୍ପତିଃ ।
ସତେତସୋ ବିଶ୍ଵେ ଦେବା ଯଜ୍ଞଂ ପ୍ରାବନ୍ତୁ ନଃ ଶୁଭେ ॥୯॥ ୪୫

ତ୍ଵଂ ଯୁବିଷ୍ଠ ଦାଶୁଷୋ ନୃରଃଂ ପାହି ଶୃଣୁଧୀ ଗିରଃ । ରକ୍ଷା ତୋକମୁତ ତୁନା ॥୧୦॥ (୫) ୪୬ (୧୧୭୩)

ବାଜସ୍ୟନ୍ତୁ ସପ୍ତ ॥୧॥ ଋତାଷାତ୍ ତ୍ରୟୋଦଶ ॥୧୩॥ ଅଗ୍ନିଂ ଯୁନକ୍ତି ସପ୍ତ ॥୧॥
ୟଦାକୁତାନୁବ ॥୧॥ ବାତ୍ରହତ୍ୟାୟ ଦଶ ॥୧୦॥ ପଞ୍ଚାନୁବାକେଷୁ ଷଟ୍ତତ୍ଵାରିଂଶତ୍ ॥୪୭॥

॥ ଇତି ଶୁକ୍ଲୟଜୁଃ କାଶ୍ୟସଂହିତାୟାଂ ବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୨୦ ॥

॥ ଇତି ଦ୍ଵିତୀୟୋ ଦଶକଃ ॥୨॥

